

А. Д. ВОЕВОДИН, Д. А. ЗАТОПОЛЬСКИЙ, Н. Я. КУПРИЦ, *Государственное право зарубежных социалистических стран*. Под редакцией проф. Д. А. Зополского „Юридическая литература“, Москва, 1972, стр. 477

У совјетској правној литератури се све више посвећује пажња упоредном проучавању права посебно права у социјалистичким земљама. Већ читав низ година преводе се не само уџбеници и монографије објављени у другим социјалистичким земљама већ и значајнија дела из капиталистичких земаља која могу бити од интереса за упоредно проучавање појединих института права посебно управног права и науке о управљању. У замаху такве акције појављује се и овај уџбеник за совјетске правне факултете и институте, у коме је упоредо изложено уставно право у социјалистичким земљама. Сама појава овог уџбеника у коме се упоредо проучава уставно право социјалистичких држава заслужује пажњу. Пре свега може бити од користи за лакше упознавање извесних института уставног права у социјалистичким земљама, а с друге стране пружа и извесну оријентацију за даља проучавања. У овом уџбенику распоред излагања је следећи: Појам, извори и системи државног права иностраних социјалистичких земаља; државно право иностраних социјалистичких земаља као наука; устави иностраних социјалистичких земаља; друштвено уређење и сувереност народа; руководећа и усмеравајућа улога комунистичких и радничких партија; садржај и начела правног положаја грађана у иностраним социјалистичким земљама; држављанство у иностраним социјалистичким земљама; приroda гаранција и систем основних права и дужности грађана у иностраним социјалистичким земљама; државноправни облици решења националног питања; системи и видови државних органа иностраних социјалистичких земаља; уставна начела њихове организације и делатности; начин формирања представничких органа у иностраним социјалистичким земљама; највиши представнички органи државне власти у иностраним социјалистичким земљама; формирање воље народа у процесу делатности највиших органа народног представништва у социјалистичким земљама; уставни основи организације и делатности највиших државних органа управе у иностраним социјалистичким земљама; месни органи државне власти у иностраним социјалистичким земљама. И на крају контрола уставности у иностраним социјалистичким земљама.

Нема сумње да је упоредно излагање о овој уставној материји веома корисно. Штета што је у овом упоредном проучавању посвећена пажња само иностраним социјалистичким земљама а није вршено упоредно излагање и са одговарајућим институтима совјетског државног права. Разумљиво је што је то тако учињено јер је у СССР-у упоредно државно право социјалистичких земаља посебан наставни предмет који се предаје поред државног права СССР.

Овај уџбеник приредио је колектив катедре државног права Правног факултета Московског државног универзитета М. В. Ломоносов. За сваког ко буде имао потребе за сажетим упознавањем државног права у појединим социјалистичким земљама ова ће књига бити од користи. Уставном праву Југославије је такође посвећена одређена пажња али углавном само на основу уставних одредби и позитивног права. Док се за друге социјалистичке земље наводе и уџбеници и друга литература уставног права за Југославију се не наводи ни један уџбеник југословенског уставног права нити друга литература уставног права већ само један чланак проф. др Јована Борђевића објављен 1964. године у часопису „Советское государство и право“ (стр. 222) и чланак Милентија Пешаковића (стр. 236). Било би целисходно да друго издање отклони ову недоследност и празнину и посвети потребну пажњу и југословенској литератури уставног права. Тако би овај уџбеник уједно пружио потпунија обавештења и омогућио заинтересованим да евентуално сами консултују наведену југословенску

литературу уставног права и упознају се ближе са теоријом југословенског уставног права.

Корисност упоредног проучавања појединих грана права у социјалистичким земљама је неопходна и за теорију и за праксу, па би стога иницијативу за такво проучавање које овим делом показује Московски правни факултет, ваљало поздравити и зажелети да се на основу објективног упоредног проучавања системски појављују дела која би упоредно правним методом сажето приказала поједине гране права, указала на разлике и сличности као и истакла актуелне сложене проблеме у појединим гранама права и тиме с једне стране допринела свестранијем упознавању социјалистичког права а с друге некад олакшало налажење решења за сложене проблеме којима обилује и пракса и теорија свих грана права. Ако и нема потпуне сагласности у појединим гледиштима, сам дијалог и евентуална критичка анализа појединих гледишта, могла би бити од значајне користи како за евентуално мењање гледишта тако и за свестраније сагледавање актуелних проблема теорије и праксе појединих грана права у социјалистичким земљама.

Др Драгаиш Б. Денковић

INSTYTUCJE PRAWA ADMINISTRACYJNEGO EUROPEJSKICH PAŃSTW SOCJALISTYCZNYCH. *Praca respofowa pod redakcja Jerzego StaroŃciaka* Warszawa, Zakład narodowy imienia Ossolinskich Wydawnictwo Polskiej akademii Nauk, 1973, str. 683.

Социјалистичка правна литература све више посвећује пажњу проучавању упоредног права. Овај зборник у редакцији проф. Старошћака а уз сарадњу истакнутих пољских правника са успехом удара темеље системском упоредном проучавању појединих институција управног права у европским социјалистичким државама. Упоредно управно право је предмет проучавања и код нас посебно у Институту за упоредно право у Београду, али ваља истаћи да је овај зборник први пут дао један целовитији упоредни приказ већег броја института управног права у социјалистичким земљама. Објављени чланци у овом зборнику су следећи: Наука управног права (J. StaroŃciak); Нормативна делатност управе (J. StaroŃciak); Дефиниција управе и управног права (R. Malinowski); Теорија извора управног права (K. Sobczak); Основна начела социјалистичке државне организације (Z. Leonski); Централни органи управе (E. Ochendowski); Проблеми територијалне поделе (Z. Leonski); Развој регионалног управног апарата (Z. Leonski); Регионални представнички органи и систем органа који су им припојени (Z. Leonski); Други субјекти регионалне управе (E. Ochendowski); Самоуправљање и социјалистичко друштво (E. Ochendowski); Службеници управе (J. Letowski); Облици и методи делатности управе (J. StaroŃciak); Институту управног поступка. Основни проблеми (K. J. JendroŃska — J. JendroŃska); Институту општег управног поступка (K. J. JendroŃska — J. JendroŃska); Институту извршног поступка у управном поступку (K. J. JendroŃska — J. JendroŃska); Институту прекршајног поступка (K. J. JendroŃska — J. JendroŃska); Контрола делатности управе (J. Borkowski); Материјална одговорност државе (E. Letowska); Државна предузећа у социјалистичким земљама (T. Rabska); Учешће колектива социјалистичких предузећа у управљању народном привредом (T. Rabska — Z. Rybicki); Правни облици удруживања државних предузећа (L. Bar); Правни облици управљања народном привредом (A. Chelmonski); Привредна арбитража у европским социјалистичким земљама (A. Stelmachowski); Положај грађанина у режиму услуга које пружају службе управе (T. Kuta) и на крају Питања преображаја организације и метода делатности управе (J. StaroŃciak).